

ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The 4th year nursing students opinions towards the teaching and learning of The faculty of nursing, Khon Kaen University

บทความวิจัย

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ
Journal of Nursing Science & Health
ปีที่ 42 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม) 2562
Volume 42 No.4 (October-December) 2019

ศรีรัตน์ จันทพิมพ์ ปส.ด.* ฐิติ สังวรวงษ์พนา สด.** ขวัญสุดา บุญทศ ปส.ด. (การพยาบาล)**
อำพน ศรีรักษา M.Ed. (บริหารการพยาบาล)*** บุศรา กาญจนบัตร (บริหารการพยาบาล)***
Sarinrut Juntapim Ph.D.* Thiti Sungworawongpana Dr.PH.** Kwansuda Boontoch Ph.D. (Nursing)**
Ampon Sriraksa M.Ed*** Busara Kanchanabatr M.Ed****

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 99 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่นักวิจัยสร้างประกอบด้วยคำถาม 3 ด้านหลัก คือ ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในอนาคต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทางบวกต่ออาจารย์ผู้สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามพบว่านักศึกษามีความเครียดต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายและให้ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาพยาบาล ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล

Abstract

This descriptive cross-sectional study was conducted to determine the nursing students' opinions towards the teaching and learning of the faculty of nursing, Khon Kaen University. 99 senior nursing students in academic year 2018 were participated the study. Data collection instrument was a questionnaire consisting of three domains: theoretical teaching learning, practical teaching learning, and the participants' open end answers for improvement of the teaching learning in the future. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis for descriptive data. The results revealed that the samples had a positive opinions towards both the theoretical and practical. However, the samples reported to experiences stress due to the academic workload assignment. However, they suggested the faculty to increase using a digital technology in teaching and learning methods.

keywords: teaching learning patterns, nursing students, nursing students' opinions

*Instructor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Corresponding Author

**Instructor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

***Associate Professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

****Assistant Professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

บทนำ

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันการจัดการศึกษา คือ การประเมินผลการจัดการศึกษา ทุกกระยะของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับมาจนจบการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าสู่การปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีความก้าวหน้าทางวิทยาการ และสื่อเทคโนโลยีจากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็ว มีความซับซ้อน วิถีชีวิต การทำงาน และสุขภาพในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากอดีต จึงนำมาสู่แนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเปลี่ยนผู้เรียนจากนักศึกษาเป็นนักแสวงหาด้วยตนเองซึ่งรวมถึงนักศึกษาพยาบาลด้วย กระบวนการเรียนการสอนนั้นผู้สอนควรจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ^{1,2} ด้วยเหตุที่ว่านักศึกษาที่มีคุณลักษณะส่วนตัวที่ต่างกันั้นจะเลือกเรียนสิ่งที่ไม่เหมือนกัน และโดยวิธีการที่ต่างกัน องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือการทำความเข้าใจในวิถีหรือการเรียนรู้ของนักศึกษา (learning style)³ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนรูปแบบใด ถ้าผู้สอนไม่เข้าใจวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วการเรียนการสอนนั้น อาจมีอุปสรรคในการดำเนินการไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุดได้^{4,5}

สำหรับธรรมชาติของการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ได้รับการจัดการเรียนภาคทฤษฎีในหมวดการศึกษาทั่วไป เป็นระยะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ในมหาวิทยาลัยที่มีวัฒนธรรมด้านการศึกษาแตกต่างจากการเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เมื่อเข้าสู่ชั้นปีที่ 2 มีการจัดการเรียนการสอนเข้าสู่หมวดพื้นฐาน

วิชาชีพ เป็นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่สำหรับผู้เรียน มีความเฉพาะและรายละเอียดซึ่งอาจมีความซับซ้อน และต้องใช้เวลาในการศึกษาทำความเข้าใจร่วมกับการขึ้นฝึกปฏิบัติการการพยาบาลพื้นฐานในห้องปฏิบัติการมากขึ้น ต่อมาในชั้นปีที่ 3 การจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาในหมวดวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาต้องเตรียมความพร้อมในการเตรียมตัวขึ้นฝึกปฏิบัติการการพยาบาลบนหอผู้ป่วยโดยลักษณะการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีใช้กรอบแนวคิดเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการแบ่งกลุ่มมอบหมายภารกิจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามใบงานของรายวิชา ส่วนการจัดการเรียนการสอนในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ยังเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีการเน้นการบริหารจัดการตนเองของผู้เรียนที่เข้มข้นมากขึ้น มีการเรียนรู้แบบการค้นคว้าสัมมนาตามภาระการมอบหมายงานรายวิชา ด้วยระบบการศึกษาต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยนำเข้าสู่การมีความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้เรียน⁶ และเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนต่างเป็นส่วนประกอบนำเข้าสู่ที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน^{1,6}

ทั้งนี้จากผลการสังเคราะห์วิถีการเรียนรู้ (student learning styles) ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถแบ่งประเภทสำคัญของวิถีการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็น 6 วิถี ตามคุณลักษณะสำคัญของแต่ละชนิด ได้แก่ 1) แบบแข่งขัน (competitive) 2) แบบร่วมมือ (collaborative) 3) แบบหลีกเลี่ยง (avoidance) 4) แบบมีส่วนร่วม (participant) 5) แบบพึ่งพา (dependent) และ 6) แบบอิสระ (independent) เมื่อผู้เรียนมีธรรมชาติการเรียนรู้แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องปรับกลวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เกิด

ประสิทธิภาพของการเรียนรู้สูงสุด ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด¹

อย่างไรก็ดี วิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องมีความเข้มข้นให้เกิดความพร้อมและศักยภาพแห่งวิชาชีพที่ต้องดูแลชีวิตมนุษย์ซึ่งต้องมีความรอบคอบ ระมัดระวัง และรับผิดชอบอย่างสูง เพราะหากมีความผิดพลาดอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตผู้ป่วยได้⁴ ด้วยเงื่อนไขนี้จึงมีผลการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนพยาบาลมีความกดดัน ความเครียด มีปัญหาด้านสุขภาพจิตในระดับสูง⁷⁻¹² โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการศึกษาชี้ว่ามีความเครียดจากความคาดหวังของพ่อแม่ การแข่งขันด้านเกรด สัมพันธภาพ และความเครียดของนักศึกษาพยาบาลมีความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติทางคลินิก รวมถึงทักษะความสามารถในการปฏิบัติทางคลินิกของแต่ละบุคคล^{13,14} อีกทั้งพบว่าการเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาล มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้และการสอนที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและการปฏิบัติงานบนคลินิก ความเครียดจากการเรียนนำไปสู่ความเป็นทุกข์ทางจิตใจที่มากขึ้นของนักศึกษาพยาบาล^{7,8,15,16} การศึกษานี้จึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาความเครียดของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าสู่การจัดการเรียนการสอนและปรับกลยุทธ์ในการป้องกันปัญหาของผู้เรียนในอนาคตด้วย

สำหรับปรัชญาด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการออกแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นการใช้ความคิด เน้นการคิดอย่างเป็นระบบพัฒนาทักษะด้านการตัดสินใจในการปฏิบัติงานรวมทั้งสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้อ่านนวยแหล่งวิทยาการและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองรวมทั้งสนับสนุนสิ่งแวดล้อมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบในการ

ปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี เป็นพยาบาลที่มีคุณภาพในอนาคต จึงนับได้ว่าปรัชญาการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ ของคณะพยาบาลศาสตร์มีความสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ การศึกษาเพื่อประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้เรียนซึ่งผ่านประสบการณ์ในชั้นปีสุดท้ายต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นประโยชน์และปัจจัยนำเข้าสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องปัญหาและความต้องการของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับความเครียดของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ ของปีการศึกษา 2561 จำนวน 99 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตอบแบบสอบถามออนไลน์ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับความเครียด มีลักษณะแบบประมาณค่า (likert scales)

มีตัวเลือก 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ 3) แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการจัดการเรียน การสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและแนวทางการ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในอนาคตและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิสาขาการ พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 3 ท่าน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจาก คณะกรรมการการวิจัย บริการวิชาการและการพัฒนา วัฒนธรรม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมการวิจัยใน มนุษย์ เลขที่โครงการ CR-0362 โดยผ่านมติการ ประชุมคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของคณะเมื่อ วันที่ 18 เมษายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐาน ความคิดเห็นของ นักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ
2. ข้อมูลเชิงบรรยายของนักศึกษาเพื่อ เสนอแนะการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการ สอนใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 วิธีการรับเข้าศึกษาของนักศึกษา

จากการศึกษาพบว่าวิธีการรับเข้าศึกษา ของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นการรับแบบโควตาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 36.70 รองลงมา เป็นวิธีแบบระบบกลางการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อ

ในสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 26.50 วิธีการรับตรง ทั่วประเทศ ร้อยละ 12.20 และวิธีการรับจากผู้ช่วย พยาบาลจากแหล่งฝึกปฏิบัติงานร้อยละ 9.20 ตามลำดับ

1.2 การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ ของนักศึกษา

การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของ นักศึกษาส่วนใหญ่พบว่าเป็นความต้องการของ นักศึกษาและบิดา-มารดามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร้อยละ 54.10 รองลงมาเป็นตามต้องการของบิดา- มารดา ร้อยละ 23.5 และนักศึกษาเป็นผู้ตัดสินใจเรียน ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 22.4 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียน การสอน

2.1 การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิด เห็นต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีที่ส่งผล ให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมาก ที่สุด ได้แก่ การบรรยาย ร้อยละ 69.70 การทำแบบ ฝึกหัด ร้อยละ 56.60 การทดสอบย่อย ร้อยละ 50.00 การใช้กรณีศึกษาและการใช้เกมส์ ร้อยละ 47.50 และ การแบ่งกลุ่มทำงาน ร้อยละ 39.40 ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างระบุว่า วิธีการจัดการ เรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียดส่วนใหญ่ ระบุว่าเป็นการทดสอบย่อย ร้อยละ 43.40 การทำแบบ ฝึกหัด ร้อยละ 41.40 การแบ่งกลุ่มทำงาน ร้อยละ 39.40 การใช้กรณีศึกษาร้อยละ 35.40 การบรรยาย ร้อยละ 33.30 และการใช้เกม ร้อยละ 26.30 ตามลำดับ

2.2 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าการจัดการเรียน ภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพใน ระดับระดับมากที่สุดร้อยละ 48.50 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 47.50 และระดับปานกลางร้อยละ 46.30 ตามลำดับ

2.3 ระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง ต่อการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อระดับความเครียดในการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่ามีความเครียดในระดับมากร้อยละ 41.40 ระดับปานกลางร้อยละ 30.30 ระดับมากที่สุดร้อยละ 22.20 และระดับน้อยร้อยละ 6.10 ตามลำดับ ส่วนความ

คิดเห็นของนักศึกษาต่อระดับความเครียดในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากร้อยละ 43.30 รองลงมาในระดับมากที่สุดร้อยละ 42.40 ระดับปานกลางร้อยละ 12.10 และระดับน้อยร้อยละ 2.10 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอน	ระดับความเครียดต่อการจัดการเรียนการสอน				
	จำนวน (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ภาคทฤษฎี	22(22.20)	41(41.40)	30(30.30)	6(6.10)	-
ภาคปฏิบัติ	42(42.40)	43(43.30)	12(12.10)	2(2.10)	-

2.4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาทฤษฎี

สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาทฤษฎีส่วนใหญ่ระบุว่ามีประสิทธิภาพในระดับมากร้อยละ 57.60 การได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอนในการทำรายงานหรือการมอบหมายงานมีเพียงพอในระดับมากร้อยละ 61.60 ด้านการมอบ

หมายงานระบุว่ามีความเหมาะสมในระดับมากร้อยละ 55.60 ปริมาณงานมีจำนวนมากเกินไปในระดับมากร้อยละ 40.40 และปริมาณงานทำให้นักศึกษารู้สึกเครียดในระดับมากร้อยละ 48.50 และนักศึกษารู้สึกเครียดบ่อยๆจากส่งไม่ทันตามกำหนดในระดับมากที่สุดร้อยละ 31.30 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี

การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี	ระดับความคิดเห็นจำนวน (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ในการทำงาน	35(35.40)	61(61.60)	3(3.00)	-	-
กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ	39(39.40)	57(57.60)	3(3.00)	-	-
ปริมาณงานในวิชาทฤษฎีแต่ละเทอมมีความเหมาะสม	13(13.10)	55(55.60)	25(25.30)	6(6.00)	-
ปริมาณงานในวิชาทฤษฎีทำให้นักศึกษารู้สึกเครียด	30(30.30)	48(48.50)	18(18.20)	3(3.00)	-
ปริมาณงานในวิชาทฤษฎีแต่ละเทอมมีมากเกินไป	39(39.40)	40(40.40)	18(18.20)	2(2.00)	-
นักศึกษารู้สึกเครียดบ่อยๆจากส่งงานไม่ทันตามกำหนด	31(31.30)	29(29.30)	22(22.20)	17(17.20)	-

2.4.1 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

กิจกรรมและวิธีการสอนของอาจารย์ภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุดร้อยละ 48.50 โดยมีการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดร้อยละ 57.60 การเตรียมความพร้อมด้านทักษะก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานในระดับมากที่สุดร้อยละ 54.50 การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุดร้อยละ 40.40 การได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอนในการทำรายงาน หรือมอบหมายงาน ในวิชาภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอในระดับมากที่สุดร้อยละ 63.60 การได้รับปริมาณงานหรือมอบหมายงาน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดร้อยละ 51.50 แต่พบว่าด้านปริมาณงานหรือมอบ

หมายงานที่ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้สึกเครียดในระดับมากที่สุดร้อยละ 45.50

อาจารย์ผู้สอนในคลินิกให้คำแนะนำ/บอกแนวทางให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองในเชิงบวกในระดับมากที่สุดร้อยละ 61.60 อาจารย์ผู้สอนในคลินิกให้โอกาสและเวลาเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อตอบคำถามในส่วนที่นักศึกษายังไม่ตอบไม่ได้หรือยังไม่ชัดเจน ได้อย่างเพียงพอในระดับมากที่สุดร้อยละ 55.60 อาจารย์ผู้สอนในคลินิกมีการกำหนดว่าหรือทำให้นักศึกษารู้สึกอับอายเพื่อน ๆ ในกลุ่มพบในระดับมากที่สุดร้อยละ 28.30 และระดับความเครียดของนักศึกษาในการเรียนภาคปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 43.40 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็นจำนวน (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กิจกรรมและวิธีการสอนของอาจารย์ภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพ	47(47.50)	48(48.50)	4(4.00)	-	-
การเตรียมความพร้อมด้านความรู้ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน	29(29.30)	57(57.60)	12(12.10)	1(1.00)	-
การเตรียมความพร้อมด้านทักษะก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน	32(32.30)	54(54.50)	11(11.10)	2(2.10)	-
การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน	18(18.20)	40(40.40)	32(32.30)	5(5.55)	4(3.55)
การได้รับคำแนะนำในการมอบหมายงานภาคปฏิบัติจากอาจารย์ผู้สอนอย่างเพียงพอ	26(26.30)	63(63.60)	8(8.10)	2(2.00)	-
การได้รับปริมาณงานหรือมอบหมายงาน มีความเหมาะสม	14(14.10)	51(51.50)	25(25.30)	5(5.10)	4(4.00)
ด้านปริมาณงานหรือการมอบหมายงานที่ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้สึกเครียด	45(45.50)	41(41.40)	11(11.10)	2(2.00)	-
อาจารย์ให้คำแนะนำ/บอกแนวทางในการพัฒนาตนเองในเชิงบวก	26(26.30)	61(61.60)	12(12.10)	-	-
อาจารย์ผู้สอนในคลินิกให้โอกาสค้นคว้าหาความรู้	32(32.30)	55(55.60)	11(11.10)	1(1.00)	-
อาจารย์ผู้สอนในคลินิกมีการกำหนดว่าหรือทำให้นักศึกษารู้สึกอับอายเพื่อน ๆ ในกลุ่ม	17(17.20)	28(28.30)	11(11.10)	29(29.30)	14(14.10)
ระดับความเครียดของนักศึกษาในการเรียนภาคปฏิบัติ	42(42.40)	43(43.40)	12(12.10)	2(2.10)	-

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นเชิงบรรยายเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ของคณะพยาบาลศาสตร์

1. ด้านการเรียนการสอน

1) ควรปรับปรุงด้านการมอบหมายปริมาณงานให้เหมาะสม ทั้งในวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ

2) ควรมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย เช่น การใช้การเรียนการสอนออนไลน์, การเรียนการสอนแบบโมดูลและรูปแบบของ E-learning เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสในการการเรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกทักษะต่างๆ ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริง

3) ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะในด้านภาษาอังกฤษได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านอาจารย์และกลไกการดูแลด้านจิตใจของผู้เรียน

1) ควรปรับปรุงระบบการให้คำปรึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น ได้แก่ ทักษะในการจัดการกับความเครียดอย่างเป็นรูปธรรม การฝึกปฏิบัติในการเสริมสร้างพลังให้ตนเอง (empowerment) สำหรับนักศึกษา ระบบการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่เป็นเรียลไทม์ฉับไวทันทั่วทั้งที่เข้าถึงง่าย ระบบการสนับสนุนของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีประสิทธิภาพ

2) ควรปรับปรุงด้านอาจารย์ผู้สอนในคลินิกให้มีความเข้าใจในปัญหาและความต้องการด้านจิตใจของนักศึกษารวมถึงการปรับสมดุลระหว่างเป้าหมายคุณภาพทางวิชาการ วิชาชีพ กับปัญหาเงื่อนไขทางจิตใจเฉพาะบุคคลของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดสร้างบรรยากาศในการฝึกปฏิบัติงานที่ผ่อนคลาย และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับการช่วยเหลือและข้อเสนอแนะอย่างเหมาะสม

การอภิปรายผล

1. วิธีการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติส่วนใหญ่ระบุว่ามีประสิทธิภาพในระดับมากร้อยละ 57.60 และร้อยละ 48.50 ตามลำดับซึ่งอธิบายได้ว่าการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของคณะพยาบาลศาสตร์มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ มีการจัดการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบความร่วมมือเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) การอภิปรายกลุ่ม (group discussion) การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (cooperative Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (project-based learning) การใช้กรณีศึกษา (case study) ซึ่งทำให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาด้านกระบวนการคิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเกิดการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง¹ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ ได้ เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษาพยาบาลก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี และเกิดความมั่นใจในตนเอง¹⁷ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้เป็นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายอันจะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและประสบความสำเร็จในการเรียนได้ดี^{18,19} ทั้งนี้ประสิทธิภาพของวิธีการจัดการเรียนการสอนย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์และรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการพยาบาล ซึ่งอาจารย์พยาบาลต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

และควรสนองตอบต่อคุณลักษณะของผู้เรียนให้เหมาะสมเพื่อให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น และเป็นการเรียนที่มีประสิทธิภาพ⁶

อย่างไรก็ดี แม้ในปรัชญาการจัดหลักสูตรของ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องในการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นสมรรถนะในการศึกษา ค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองในหลักสูตรตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ปีที่ 4 และ มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนา นักศึกษาในโครงการ “Smart Nurse” รวมถึงกิจกรรม แลกเปลี่ยนวิชาการและวัฒนธรรมกับนานาชาติ ในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นปีที่ 4 เน้นให้ เป็นนักนวัตกรรมของผู้เรียนโดยมีวิชาโครงการนวัตกรรม ทางพยาบาลเพื่อสร้างสมรรถนะด้านความคิด สร้างสรรค์และวิชาสัมมนาทางการพยาบาลเพื่อสร้าง สมรรถนะเชิงการค้นคว้าและวิพากษ์ซึ่งทั้งสองวิชานี้ เป็นวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ แต่ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างยังมีข้อคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาวิธีการจัดการเรียนการสอน เพิ่มด้าน สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะด้าน ภาษาอังกฤษ ดังนั้น ข้อมูลนี้จึงมีความสำคัญต่อการ จัดการศึกษาให้เป็นไปตามปรัชญาในหลักสูตรฯ ที่ต้อง มีการปรับปรุงพัฒนาต่อไป เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการ ดำเนินการให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด ดังมีข้อเสนอวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็น รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระ โดยการเสริมสร้าง ประสบการณ์การเรียนการสอนทั้งในและนอก ห้องเรียนทั้งในรายวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติ เพิ่มการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือบูรณาการกับรายวิชา ต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการลงมือทำ ลงมือ ปฏิบัติจริงผู้เรียนสามารถสร้างความรู้จากสิ่งที่ตนเอง ปฏิบัติสามารถนำความรู้ใหม่ไปใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ หาแหล่งทุนสนับสนุนเพิ่มการส่งเสริมให้นักศึกษา สามารถร่วมมือกับโครงการต่าง ๆ กับนักศึกษา

ต่างสาขาต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ เน้น กระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีมในการจัดการเรียน การสอน ลดเวลาในห้องเรียนเพิ่มการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ด้วยวิธีการดำเนินการเช่นนี้จะส่งผลให้ผู้เรียน เกิดแรงจูงใจเพิ่มความสนุกสนานต่อการเรียน ไม่สร้าง ความกดดันต่อผู้เรียน ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และเข้าใจ เนื้อหาได้มากขึ้น นำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีและประสบ ความสำเร็จในการเรียน¹⁸⁻²¹

2. ระดับความเครียดต่อการเรียนการสอน ภาควิชาทฤษฎีและภาคปฏิบัติของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อ ระดับความเครียดในการจัดการเรียนการสอนภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่ามีความเครียดในระดับมากร้อยละ 41.40 และ ร้อยละ 43.30 ตามลำดับ โดยพบว่าการมอบหมาย ปริมาณงานในวิชาทฤษฎีและปฏิบัติมีจำนวนมาก ส่งผลให้นักศึกษามีความเครียดและผลของ ความเครียดส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดปัญหา สุขภาพจิตและด้านพฤติกรรมตามมา เช่น พฤติกรรม สูบบุหรี่เพื่อให้คลายเครียดความเครียดซึ่งนำไปสู่ สาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จการเรียนรู้ชั้น ความล้มเหลว หรือการลาออกจากการศึกษา^{5,8,9,10,12}

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนอาจจำเป็น ต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการเรียนทั้งภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การมองเชิงบวก การให้คุณค่าในสิ่งที่ทำและการจัดการ ความเครียด เช่น การสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ แบบสนับสนุนช่วยเหลือผ่านการมีสัมพันธภาพที่มี ความจริงใจ ให้เกียรติ และให้การช่วยเหลือสนับสนุน การใช้รูปแบบการเรียนรู้ในคลินิกที่ต่างไปจากเดิม เป็นการนำรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่นักศึกษา สามารถเรียนรู้แบบอิสระและสร้างความรู้ได้ด้วย ตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อลดความเครียดใน คลินิก ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนแบบลดเวลา

เรียนและเพิ่มเวลาเรียนรู้โดยจะเปิดโอกาสและให้เวลาวางแก่นักศึกษาไปสืบค้นองค์ความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และรูปแบบการสะท้อนคิด การแบ่งปันประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้แบบความร่วมมือ ซึ่งจะส่งเสริมการทำงานอย่างร่วมมือกัน การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการคิดค้นความรู้ใหม่ รวมถึงการปรับบทบาทและพฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คำนึงถึงการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะจากงานศึกษา

1. อาจารย์ผู้สอนควรนำข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลจากการศึกษาเป็นข้อมูลเพื่อให้คณะพยาบาลศาสตร์ นำไปออกแบบกิจกรรมเพื่อลดความเครียดของนักศึกษาในการเรียนการสอน เช่น รูปแบบการเผชิญกับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนการสอน รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

References

1. Panich V. The method for 21th century. Bangkok: Thai SSF; 2011. (in Thai)
2. Kiratiyutwong P, Mahakainan S, Bunnate N, Angprasathai V. Learning styles of nursing students Burapa university. Ramathibodi Nursing 2015; 21(3): 382-94. (in Thai)
3. Chris G. Stress, coping and satisfaction in nursing students. J Adv Nurs 2010; 67(3): 621-32.
4. Clark D, Latsaw, C. Effects of learning styles/ teaching styles and effort on performance in accounting and marketing courses. World Journal of Management 2012 ; 4(1): 67-8.
5. Craven R, Hirnle C. Fundamental of nursing: Human health and functions. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
6. Division of Student. Nursing student incident report. Praboromarajchanok Institute for Health Work force Development. Bangkok: Nonthaburi; 2016. (in Thai)
7. Guo Y. The design and testing of a caring teaching model based on the theoretical framework of caring in the Chinese context: A mixed- method study. Nurse Education Today 2013; 33(6): 912-18.
8. Kirwan A, Adams J. Students' view of enquiry based learning in a continuing profession development module. Nurse Education Today 2009; 29(11): 448-55.
9. Kolb A. Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall; 1984.
10. Kragelund L. Student nurse' learning processes in interactive with psychiatric patients: A qualitative investigation. Nurse Education in Practice, 2011; 11, 260-67.
11. Lazarus S, Folkman S. Stress appraisal and coping. New York: Springer Publishing Company; 1984.

12. Lertsakornsiri M. Factors associated with the performance of clinical practice in obstetrics nursing among nursing students in private institutions. *Journal of Nursing Science & Health* 2012; 32(2), 90-9. (in Thai)
13. Lertsakornsiri M. The stress, stress management of nursing students during practice in the labor room. *Kuakarun Journal of Nursing* 2015; 22(1), 7-16. (in Thai)
14. Limthongkul M, Aree-Ue S. Sources of stress, coping strategies, and outcomes among nursing students during their initial practice. *Rama Nurse Journal* 2009; 15(2), 192- 205. (in Thai)
15. Lofmark A, Carlsson M, Wikblad K. Student nurses' perception of independence of supervision during clinical nursing practice. *J Clin Nurs* 2001; 10, 86-93.
16. Namakunka A, et. al. Stress and factors inducing stress in nursing students during nurses practice on wards. *Nursing Journal* 2008; 35(2), 26-36. (in Thai)
17. Chaiyavichit S. Influencing factors of stress and stress coping among nursing students of Phrapokklao nursing college, Chanthaburi. *Journal of Phrapokklao Nursing college* 2009; 20(2), 49-58.(in Thai)
18. Ying Tao, et al. Development of a nursing education program for improving Chinese undergraduates' self-directed learning: A mixed-method study. *Nurse Education Today*, In Press, 2015, Corrected Proof, Available online DOI: 10.1016/j.nedt.2015.05.016.
19. Anusorntheerakul S, Srisaeng P, Supornpun A. Learning need methods and self-directed learning of nursing students in midwifery practicum. *Journal of Nursing Science & Health* 2016; 39(2): 88-97. (in Thai)
20. Jongudomkarn D, Srisaeng P, Kittiwanapaisan W, Anusorntheerakul S, Using group work as an effective teaching-learning strategy to enhance nursing students' creativities and participations in Thai cultural context, *IJMRAP* 2019; 2(2): 78-85.
21. Supornpun A, Srisaeng P, Anusorntheerakul S. Using a student guide as a tool to promote self-directed learning skills and self-responsibility among 4th years nursing students at Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health* 2016; 39(1): 113-21. (in Thai)